

Tendències



LLIBERT TEIXIDÓ

Els quatre primers fitxatges del programa Nest-Cellex de l'Institut de Ciències Fotòniques procedeixen d'Amèrica del Nord

FRANK KOPPENS
PROCEDEIX DE LA UNIVERSITAT DE HARVARD (EUA)

MELIKE LAKADAMYALI
PROCEDEIX DE LA UNIVERSITAT DE HARVARD (EUA)

DARRICK CHANG
PROCEDEIX DE L'INSTITUT TECNOLÒGIC DE CALIFÒRNIA (EUA)

GERASIMOS KONSTANTATOS
PROCEDEIX DE LA UNIVERSITAT DE TORONTO (CANADÀ)

JOSEP CORBELLA
Barcelona

El biòleg Ben Lehner explica que, després d'haver estat anys investigant al prestigiós Institut Sanger de Cambridge, al Regne Unit, va venir un dia de vacances a Barcelona, va veure l'edifici del Parc de Recerca Biomèdica (PRBB) que s'estava construint al costat de la platja i va pensar: "Uau, seria fantàstic treballar aquí!".

Lehner, que era una jove promesa amb un gran potencial, no estava disposat a anar a un centre de segona categoria. Però quan va tornar a casa i es va informar del que s'estava fent a Barcelona, va veure que el PRBB era un projecte consistent, que allà s'hi instal·laria el Centre de Regulació Genòmica (CRG), on s'estaven fitxant bons investigadors i se n'estaven buscant més.

Va decidir optar a una de les places que oferia el CRG i el van acceptar. "No me n'he penedit mai", explica. Gràcies a les investigacions que ha fet a Catalunya, on dirigeix un equip científic de deu persones, Lehner és avui reconegut internacionalment com una de les figures emergents de la biologia de sistemes.

El cas de Lehner no és únic. Els quatre joves investigadors que acaba de fitxar l'Institut de

Què hi fa un científic com tu, en un país com aquest?

Investigadors que deixen centres de prestigi per venir a Catalunya expliquen la seva experiència

Ciències Fotòniques (ICFO) per al nou programa Cellex-Nest també han marxat de centres de prestigi atrets per la perspectiva de poder dur a terme investigacions de primer nivell.

Tots quatre coincideixen en el fet que la qualitat de vida que ofereix Catalunya els va resultar atractiva a l'hora de decidir on anar. "Potser sona una mica frívol, però que faci bon temps al lloc, on treballes sempre hi ajuda", explica Darrick Chang, que acaba de ser fitxat de l'Institut Tecnològic de Califòrnia —una de les concentracions de matèria gri-

sa més grans del planeta, amb 32 premis Nobel al seu historial—.

Però també coincideixen en el fet que no és la qualitat de vida el més important que els ha portat a Catalunya. "Per més bé que es visqui aquí, jo no hauria vingut si no hagués trobat les condicions per investigar al màxim nivell", explica Melike Lakadamyali, que ha arribat de la Universitat de Harvard (EUA) —46 premis Nobel altes de titular— i que tenia ofertes de tres països europeus. "La decisió de venir també es va basar en les condicions de treball a l'ICFO", afegeix Frank Koppens, que també ha arribat procedent de Harvard.

"Aquesta és una actitud que trobem cada vegada més entre els investigadors que es plantegen venir a Catalunya, cosa que ens ha sorprès; ens diuen que volen venir perquè aquí és on podran treballar més bé", confirma Jaume Bertranpetit, com a director de la institució Icrea, és qui més experiència té negociant fitxatges de científics procedents de l'estranger.

"Fa uns anys no pensàvem que poguéssim arribar a competir amb institucions del Regne Unit,

Alemanya o França per atreure talent, però és el que passa". Entre tots els països en aquests moments millors condicions per investigar que Catalunya, perquè "no podem competir amb els seus que s'ofereixen allà", assenyala Bertranpetit.

No tots els centres d'investigació i les universitats de Catalunya són capaços de fitxar al més alt nivell. Però "no en són pocs", assegura el director d'Icrea. L'últim any, per exemple, l'Institut de Física d'Altes Energies (IFAE) ha incorporat els francesos Gèraldine Servant i Christophe Grojean, dos fitxatges procedents del CERN a Ginebra —allà on s'ha descobert el bosó de Higgs—. El departament d'Economia i Empresa de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) ha incorporat Barbara Rossi, economista italiana amb una gran projecció procedent de la Universitat Duke de Carolina del Nord (EUA). Poc abans, l'Institut de Recerca Biomèdica de Barcelona (IRB) havia incorporat Travis Stracker, investigador nord-americà del càncer procedent de l'hospital Memorial Sloan-Kettering de Nova York (EUA). "La llista és llarga, hi ha molts centres de Catalunya que estan competint internacionalment per atreure talent", destaca Bertranpetit.

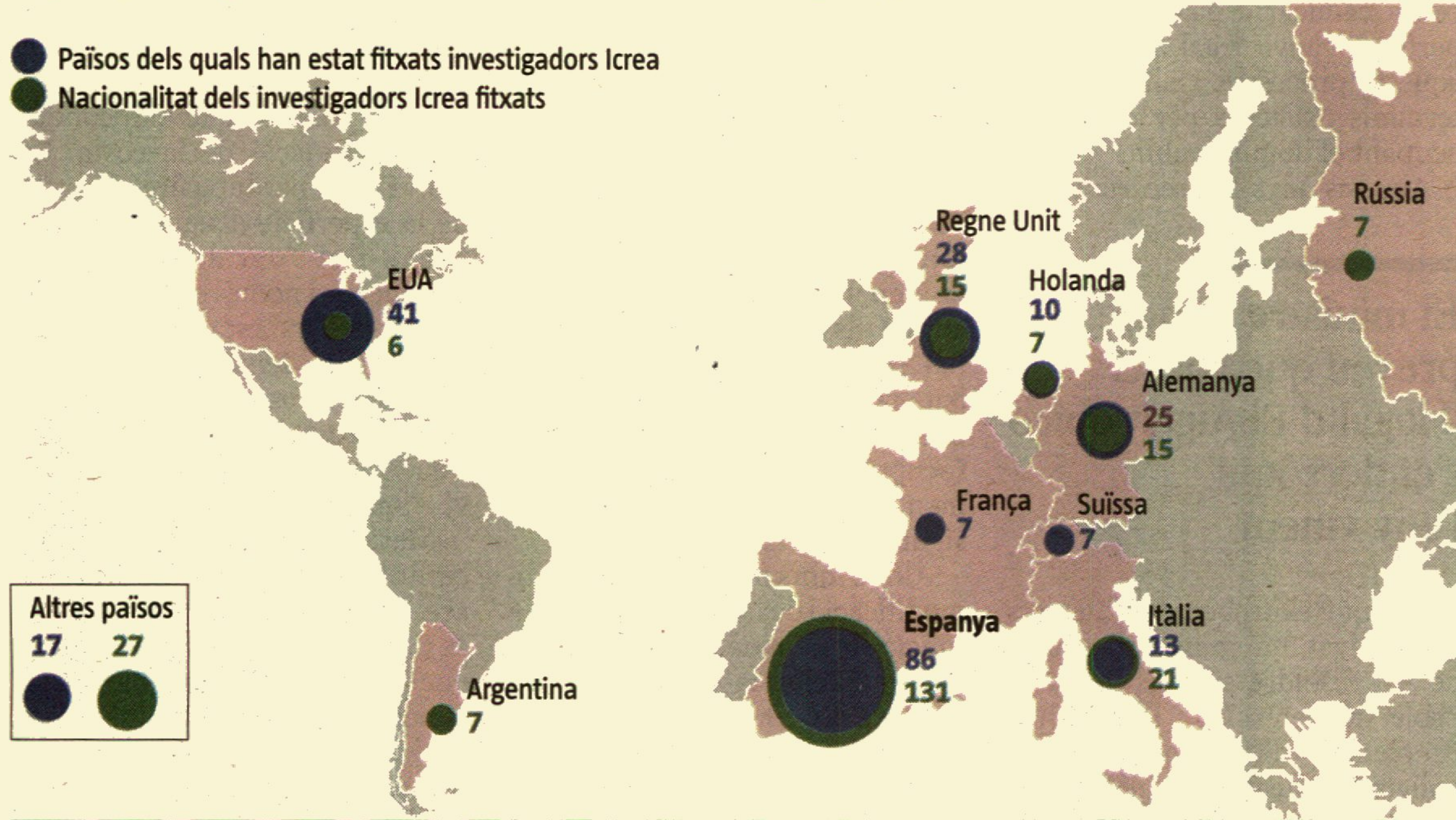
Més enllà de la possibilitat d'investigar al màxim nivell i d'una

23.500 INVESTIGADORS TREBALLEN AL SECTOR PÚBLIC A CATALUNYA

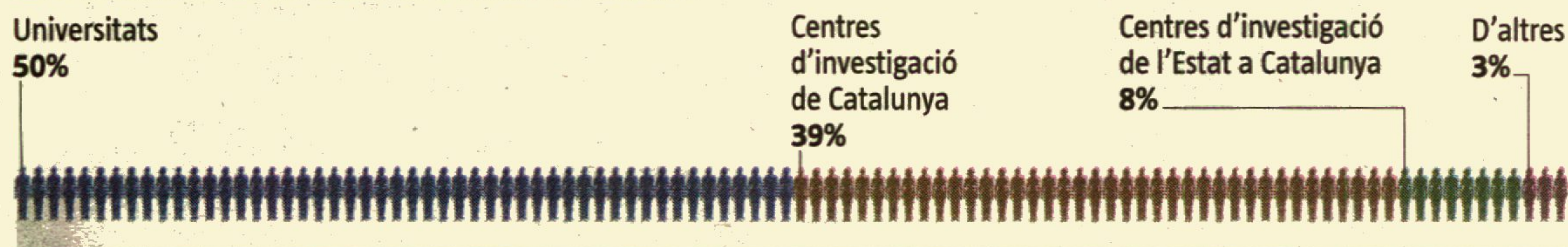
12.700 A UNIVERSITATS
5.000 A HOSPITALS

4.500 A CENTRES DE RECERCA DE CATALUNYA (CERCA)
1.300 A CENTRES DE RECERCA DE L'ESTAT (CSIC)

Dels 234 investigadors fitxats per Icrea, 131 són de nacionalitat espanyola, però només 86 treballaven a Espanya



La meitat treballa en universitats



INSTITUCIONS AMB MÉS INVESTIGADORS ICREA

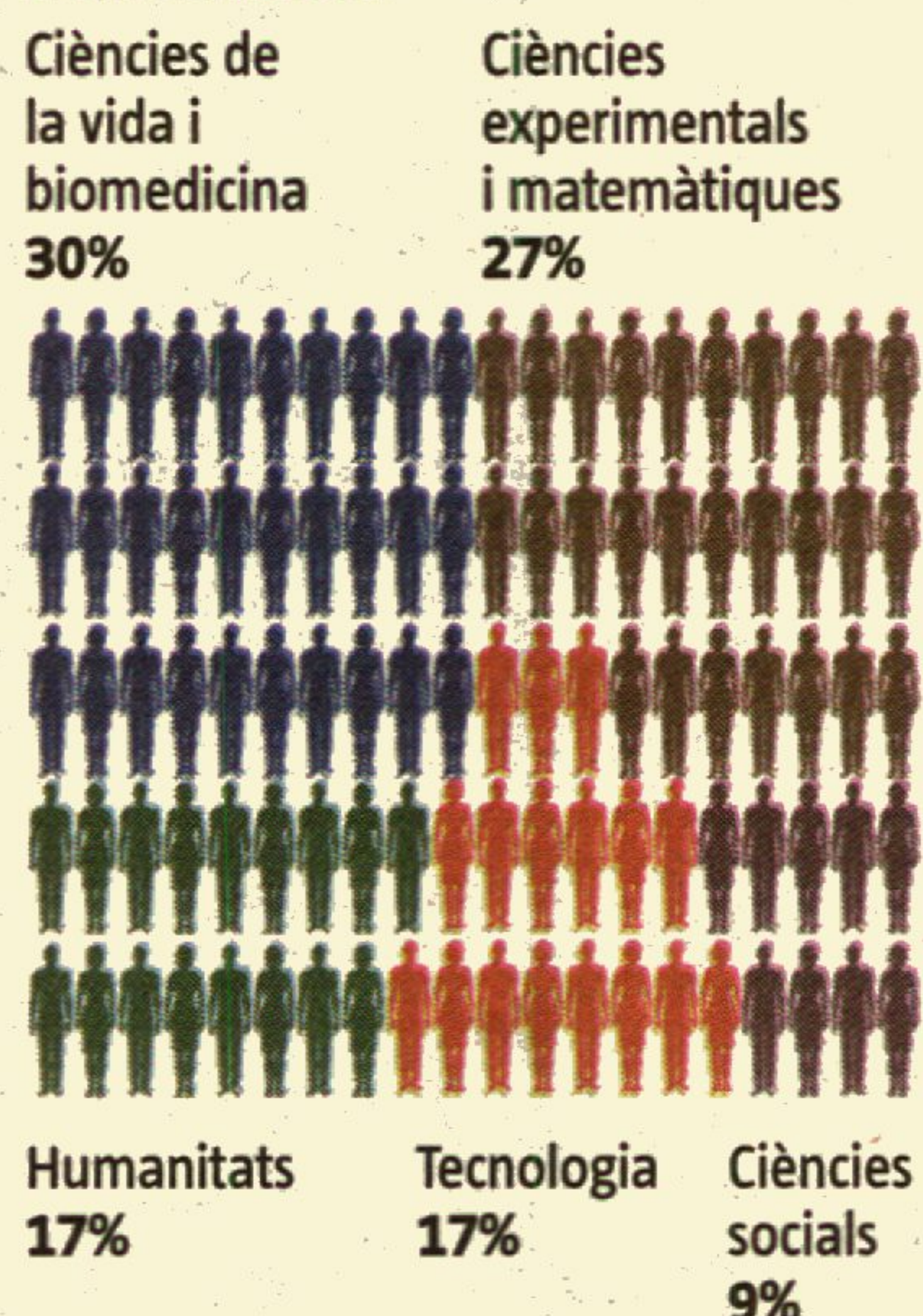
UNIVERSITATS



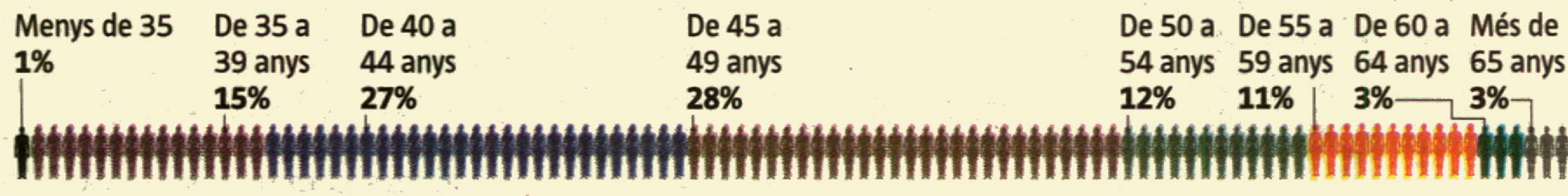
CENTRES D'INVESTIGACIÓ



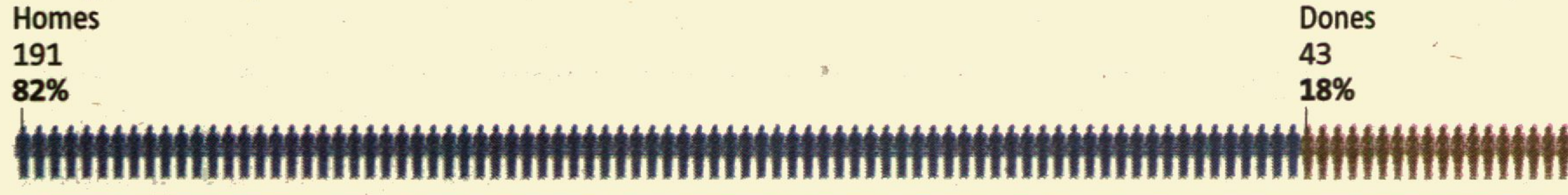
DISTRIBUCIÓ PER ÀREES D'INVESTIGACIÓ



El 55% tenen entre quaranta i cinquanta anys



La gran majoria són homes



FONT: Icrea

LA VANGUARDIA

bona qualitat de vida, Catalunya els sol oferir la possibilitat de concentrar-se en la investigació –una cosa que els científics, que prefereixen no impartir gaires hores de classe i detesten perdre temps amb gestions burocràtiques, aprecien especialment–.

Alguns centres d'investigació com l'IRB o l'ICFO tenen professionals que gestionen la burocràcia –per exemple, la de sol·licitar finançament per a projectes, agilitar comandes o demanar visats per a investigadors estrangers– i alliberen així els científics perquè es dediquin a la ciència. “A

l'ICFO tinc més temps per dedicar a la investigació que el que tenia a Caltech”, explica Darrick Chang.

Són tots ells investigadors que la crisi econòmica no ha dissuadit de venir a Catalunya. Encara que l'amputació del 25% del pressupost d'R+D que el Govern central ha executat envii un mal senyal al mercat internacional de captació de talent, i que aquesta mateixa setmana Madrid hagi anunciat una retallada del 50% al programa Severo Ochoa d'excel·lència científica, “per sort tenim diverses fonts de finançament i podem seguir endavant”, destaca Frank Koppens. En el seu cas, una part substancial del pressupost que té ve de Brusel·les, una altra part, de la Generalitat, i una altra, del mecenatge de la fundació Cellex. “Si no hagués estat per Cellex, jo no seria aquí”, reconeix Koppens. Per tant, malgrat els senyals dissuasius que Madrid envia als científics que es plantegin venir a Espanya, “si són bons investigadors i poden accedir a diverses fonts de finançament, jo els recomanaria absolutament que vinguin a treballar aquí”, conclou Chang.

ment i podem seguir endavant”, destaca Frank Koppens. En el seu cas, una part substancial del pressupost que té ve de Brusel·les, una altra part, de la Generalitat, i una altra, del mecenatge de la fundació Cellex. “Si no hagués estat per Cellex, jo no seria aquí”, reconeix Koppens. Per tant, malgrat els senyals dissuasius que Madrid envia als científics que es plantegin venir a Espanya, “si són bons investigadors i poden accedir a diverses fonts de finançament, jo els recomanaria absolutament que vinguin a treballar aquí”, conclou Chang.

Jaume Bertranpetit, director d'Icrea, explica la seva estratègia per fitxar bons científics

“Els oferim tot el que podem”

J. CORBELLA Barcelona

La crisi ens fa més difícil convèncer bons investigadors perquè vinguin a treballar a Catalunya”, reconeix Jaume Bertranpetit, director de la Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats (Icrea), que negocia personalment els fitxatges de molts dels científics que arriben procedents de l'estranger. “Sempre hi ha un moment en què em pregunten: ‘I amb la situació que tenen vostès a Espanya, quines garanties em dona que podré tirar endavant el meu projecte científic?’. Per a aquesta pregunta no tinc cap bona resposta. No puc donar-los garanties”.

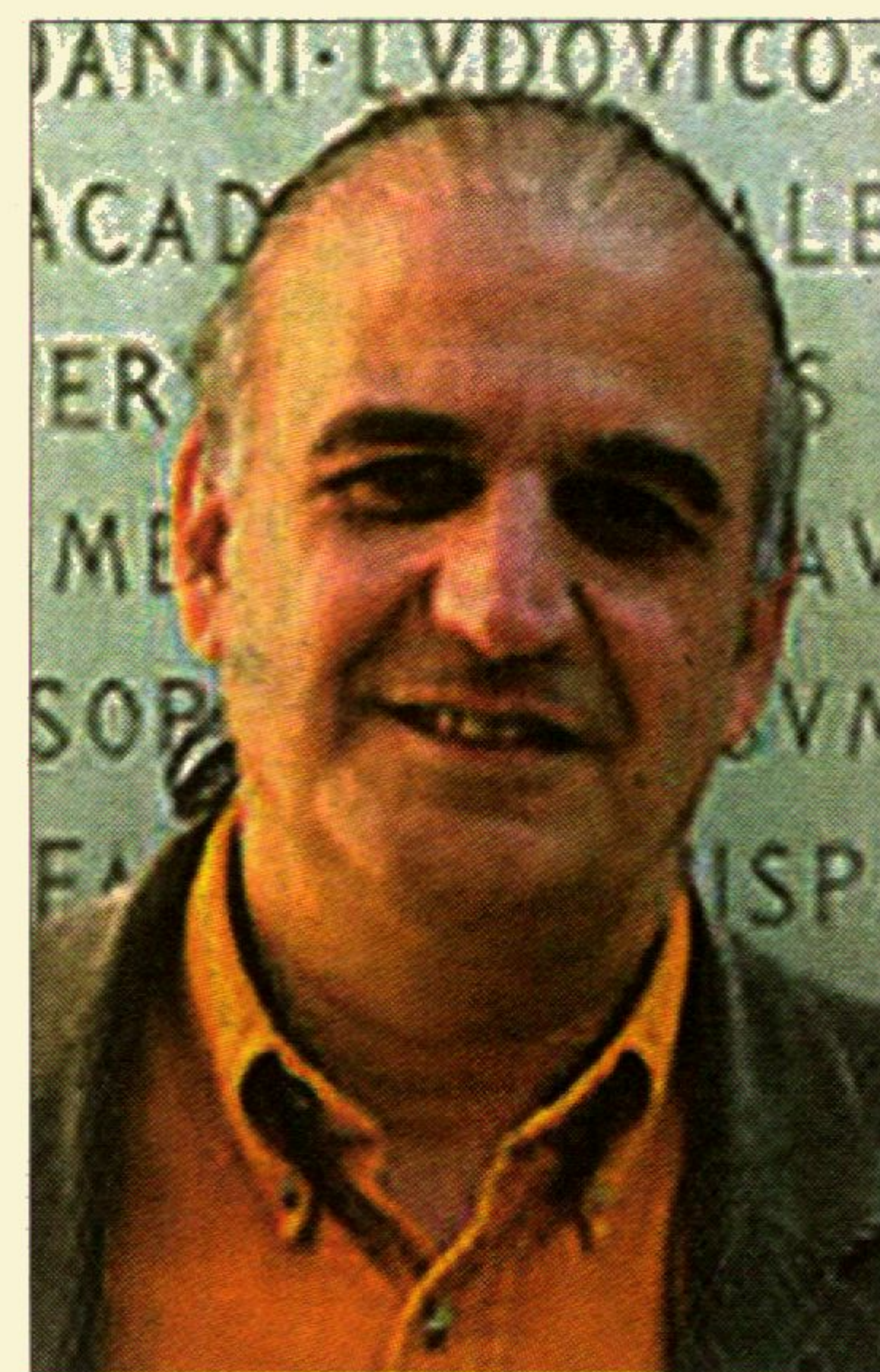
Això no ha impedit que Icrea hagi continuat fitxant nous investigadors des de l'inici de la crisi (vegeu el gràfic). La conjuntura és dolenta, però ara per ara Catalunya és vista com una terra d'oportunitats entre la comunitat científica, sobretot en algunes disciplines com la biomedicina o la fotònica –entre d'altres exemples–, i molt especialment per a joves investigadors que estan als inicis de la seva carrera científica.

Així, són poques les grans estrelles que deixen enrere una institució de prestigi i un currículum d'èxits per venir a provar sort a Catalunya. Però són molts els joves amb projecció que aposten per Icrea per emprendre el vol.

La política de fitxatges d'Icrea es resumeix a “oferir-los tot el que podem”, assenyala Bertranpetit. “Tot el que podem” inclou condicions per fer investigació d'excel·lència, sous competius, la riquesa cultural de Barcelona, el clima mediterrani, l'exempció de tasques burocràtiques que interfereixen en la investigació, consell i ajuda per trobar escola per als fills...

Tot això ha estat possible gràcies al model de contractes Icrea impulsat a partir de l'any 2000 per Andreu Mas-Colell, quan era conseller d'Universitats i Recerca. Va ser aquell model el que va permetre trencar amb el sistema funcional que regulava fins aleshores la investigació a Espanya.

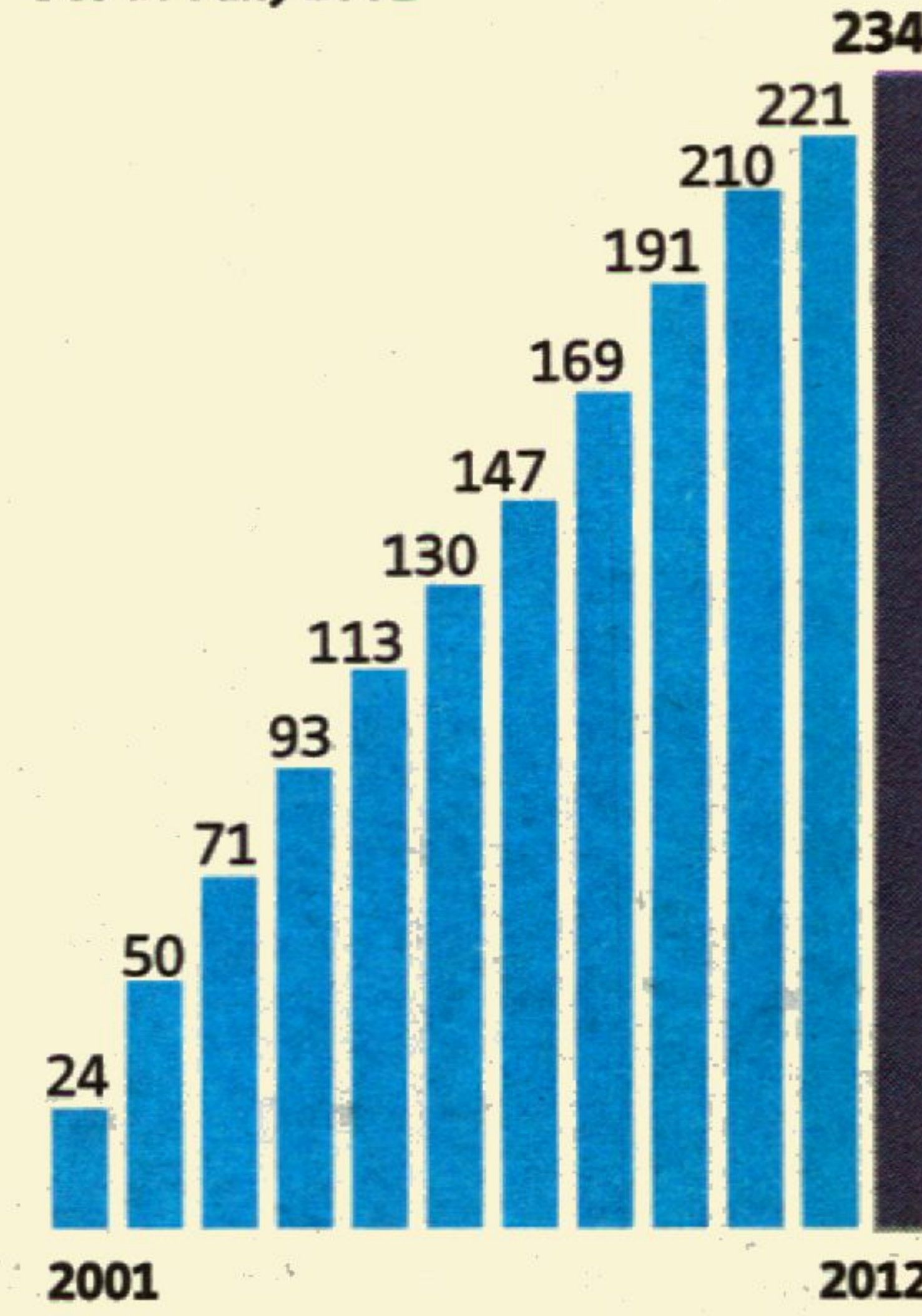
Amb els contractes Icrea va ser possible incorporar investigadors estrangers –cosa que no era possible anteriorment perquè no podien optar a places de funcionari– i oferir-los sous



Jaume Bertranpetit

EVOLUCIÓ D'ICREES ACTIUS

Des de l'any 2001



equiparables als que podrien tenir en altres països.

Amb una plantilla de 234 científics fitxats al llarg d'una dècada, Icrea ha aportat la massa crítica d'investigadors d'excel·lència a partir de la qual s'està generant avui dia la millor producció científica de Catalunya. Obviament, no tota la investigació d'excel·lència que es fa a Catalunya és obra d'investigadors Icrea, però sense l'impuls d'Icrea altres bons científics haurien trobat més dificultats per despuntar.

De cara al futur, Bertranpetit anuncia: “Continuarem incorporant nous investigadors malgrat la crisi”. Però, una vegada establerta aquesta massa crítica de més dos-cents investigadors, “potser ha arribat el moment de reduir el nombre d'incorporacions, i de passar de les vint anuals que hem tingut fins ara a deu o quinze”.